

Запобігання та врегулювання конфлікту інтересів
у відповідності до вимог антикорупційного
законодавства.

Особливості притягнення осіб до
відповідальності за порушення вимог щодо
запобігання та врегулювання конфлікту інтересів.

Способи здійснення контролю за дотриманням
законодавства про конфлікт інтересів та інших
обмежень щодо запобігання корупції

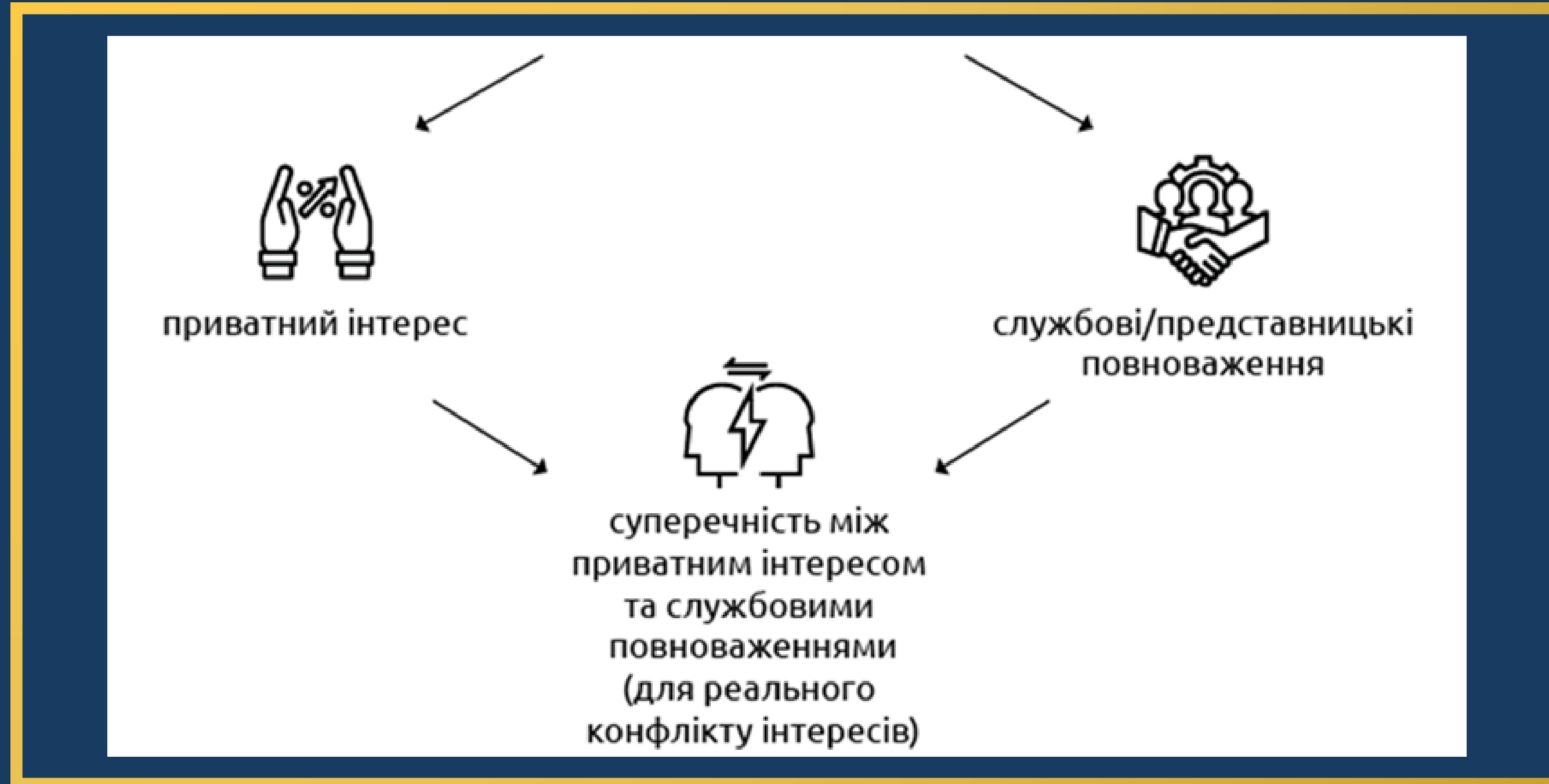
Конфлікт інтересів є складовою корупції, а також більшості корупційних, у тому числі кримінальних, правопорушень.

Закон України "Про запобігання корупції" виокремлює два види конфлікту інтересів:

·Потенційний конфлікт інтересів - у особи наявний приватний інтерес у сфері, в якій вона виконує свої службові чи представницькі повноваження, що може вплинути на об'єктивність чи неупередженість прийняття нею рішень, або на вчинення чи невчинення дій під час виконання зазначених повноважень.

·Реальний конфлікт інтересів - суперечність між приватним інтересом особи та її службовими чи представницькими повноваженнями, що впливає на об'єктивність або неупередженість прийняття рішень, або на вчинення чи невчинення дій під час виконання зазначених повноважень.

Складові конфлікту інтересів

Наявність конфлікту інтересів не обов'язково призводить до фактів корупції, однак істотно підвищує ризик вчинення корупційних діянь та є по суті їх передумовою.

Визначення змісту поняття «конфлікту інтересів» має значення для правильного вживання заходів щодо врегулювання конфлікту інтересів.

Зміст цього питання визначають такі дві обов'язкові ознаки:

- конфлікт інтересів - це суперечність між приватними інтересами особи та її службовими повноваженнями;
- наявність конфлікту інтересів може негативно вплинути на об'єктивність або неупередженість прийняття рішень, а також на вчинення чи невчинення дій під час виконання наданих особі службових повноважень.

Конфлікт інтересів може мати місце не лише тоді, коли зазначена суперечність вже фактично вплинула на об'єктивність або неупередженість прийняття рішень (вчинення або невчинення дій), а й тоді, коли вона потенційно може вплинути на них.

Крім того, конфлікт інтересів має місце й тоді, коли йдеться про суперечність приватного інтересу близької особи посадовця з його службовими повноваженнями.

Майновий інтерес – інтерес щодо збереження або збільшення обсягу, якості нерухомого та рухомого майна особи чи близьких їй осіб.

Немайновий інтерес – інтерес, спрямований на задоволення особистих фізичних (біологічних), духовних, моральних, культурних, соціальних чи інших нематеріальних потреб.

Близькі особи – особи, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом і мають взаємні права та обов'язки сімейного характеру із особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, у тому числі особи, які спільно проживають, але не перебувають у шлюбі, а також – незалежно від зазначених умов – чоловік, дружина, батько, мати, вітчим, мачуха, син, дочка, пасинок, падчерка, рідний брат, рідна сестра, дід, баба, прадід, прабаба, внук, внучка, правнук, правнучка, зять, невістка, тесть, теща, свекор, свекруха, усиновлювач чи усиновлений, опікун чи піклувальник, особа, яка перебуває під опікою або піклуванням згаданого суб'єкта.

Законом України «Про запобігання корупції» (стаття 28) визначено, що особи, зазначені в пунктах 1, 2 частини першої статті 3 цього Закону, зобов'язані:

1. вживати заходів щодо недопущення будь-якої можливості виникнення реального, потенційного конфлікту інтересів;
2. повідомляти не пізніше наступного робочого дня з моменту, коли особа дізналася чи повинна була дізнатися про наявність у неї реального чи потенційного конфлікту інтересів безпосереднього керівника, а у випадку перебування особи на посаді, яка не передбачає наявності у неї безпосереднього керівника, або в колегіальному органі - Національне агентство чи інший визначений законом орган або колегіальний орган, під час виконання повноважень у якому виник конфлікт інтересів, відповідно;
3. не вчиняти дій та не приймати рішень в умовах реального конфлікту інтересів;
4. вжити заходів щодо врегулювання реального чи потенційного конфлікту інтересів.

Конфлікт інтересів, який має тимчасовий (разовий) характер, може бути врегульованим:

1. особисто службовцем шляхом:

- усунення ним обставин виникнення конфлікту інтересів;
- письмового повідомлення безпосереднього керівника про виникнення конфлікту інтересів;
- відмови (самовідводу) від участі у прийнятті рішення колегіальним органом (комітетом, комісією, колегією, радою), якщо така неучасть не впливає на повноваження цього органу;

2. керівником, у випадку отримання ним інформації про наявність у підлеглого конфлікту інтересів, шляхом:

- проведення службового розслідування;
- прийняття рішення щодо особистого виконання керівником службового завдання;
- доручення виконання відповідного службового завдання іншій посадовій особі;
- заборони підлеглому брати участь у засіданні колегіального органу, на якому розглядаються питання, пов'язані зі змістом конфлікту інтересів;
- забезпечення контролю прийняття рішень службовцем під час засідання колегіального органу, у разі якщо його неучасть у прийнятті

Конфлікт інтересів, який має постійний (тривалий) характер, може бути врегульований безпосереднім керівництвом шляхом:

1. позбавлення приватного інтересу, з приводу якого виник конфлікт інтересів;
2. усунення службовця від прийняття рішення (участі в прийнятті рішення) або вчинення дій в умовах конфлікту інтересів;
3. обмеження доступу особи до інформації;
4. перегляду обсягу службових повноважень особи;
5. забезпечення зовнішнього контролю за прийняттям особою рішення або вчинення дій в умовах конфлікту інтересів;
6. переведення службовця на іншу посаду або його звільнення із займаної посади;

У разі наявності приватного інтересу, пов'язаного з майновими правами, службовець повинен самотійно позбутися приватного інтересу, з приводу якого виник конфлікт інтересів, шляхом відчуження корпоративних прав, майна або майнових прав, передачі їх у довірче управління майна або у будь-який інший спосіб.

Не може вважатися позбавленням приватного інтересу відчуження корпоративних прав, майна або майнових прав, передача їх у довірче управління, якщо такі дії здійснюються на користь членів своєї сім'ї.

Позбавлення приватного інтересу має виключати будь-яку можливість його приховування. Тому не можуть вважатися позбавленням приватного інтересу дії щодо розлучення з подружжям, а також заяви, у тому числі публічні, про розірвання особистих, дружніх чи інших стосунків з іншими особами.

Усунення особи від виконання завдання, вчинення дій, прийняття рішення або участі в його прийнятті використовується за умови можливості залучення до прийняття такого рішення або вчинення відповідних дій інших службовців. Цей захід здійснюється за рішенням керівника органу або відповідного структурного підрозділу, в якому працює службовець.

Обмеження доступу особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, прирівняної до неї особи до певної інформації здійснюється за рішенням керівника органу або відповідного структурного підрозділу, в якому працює особа, у випадку, якщо конфлікт інтересів пов'язаний з таким доступом та має постійний характер, а також за можливості продовження належного виконання особою повноважень на посаді за умови такого обмеження і можливості доручення роботи з відповідною інформацією іншому працівнику органу, підприємства, установи, організації.

Перегляд обсягу службових повноважень особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, прирівняної до неї особи здійснюється за рішенням керівника органу, підприємства, установи, організації або відповідного структурного підрозділу, в якому працює особа, у разі, якщо конфлікт інтересів у її діяльності має постійний характер, пов'язаний з конкретним повноваженням особи, а також за можливості продовження належного виконання нею службових завдань у разі такого перегляду і можливості наділення відповідними повноваженнями іншого працівника.

Службові повноваження здійснюються особою, уповноваженою на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, прирівняною до неї особи під зовнішнім контролем у разі, якщо усунення особи від виконання завдання, вчинення дій, прийняття рішення чи участі в його прийнятті в умовах реального чи потенційного конфлікту інтересів, обмеження її доступу до інформації чи перегляд її повноважень є неможливим та відсутні підстави для її переведення на іншу посаду або звільнення.

Зовнішній контроль здійснюється в таких формах:

перевірка працівником, визначеним керівником органу, підприємства, установи, організації, стану та результатів виконання особою завдання, вчинення нею дій, змісту рішень чи проектів рішень, що приймаються або розробляються особою або відповідним колегіальним органом з питань, пов'язаних із предметом конфлікту інтересів

виконання особою завдання, вчинення нею дій, розгляд справ, підготовка та прийняття нею рішень у присутності визначеного керівником органу працівника

участь уповноваженої особи Національного агентства в роботі колегіального органу в статусі спостерігача без права голосу

Переведення, звільнення особи відбувається у випадку коли конфлікт інтересів має постійний характер і не може бути вирішений шляхом усунення такої особи від виконання завдання, вчинення дій, прийняття рішення чи участі в його прийнятті, обмеження доступу до інформації, перегляду її повноважень та функцій, позбавлення приватного інтересу та за наявності вакантної посади, яка за своїми характеристиками відповідає особистим та професійним якостям особи.

Якщо переведення службовця на іншу посаду є неможливим і конфлікт інтересів не може бути врегульований в інший спосіб, то службовця призначають на нижчу посаду або звільняють із займаної ним посади.

Зазначені процедури переведення і звільнення здійснюються за рішенням органу чи посадової особи, які уповноважені приймати рішення про призначення службовців на посади. У цьому разі звільнення відбувається за участю тих органів і посадових осіб, які брали участь у його призначенні.

Відповідальність

За порушення вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів та інших обмежень щодо запобігання корупції особа може бути притягнута, зокрема, до адміністративної та дисциплінарної відповідальності.

В окремих випадках вчинення дій та/або прийняття рішень в умовах конфлікту інтересів може містити ознаки складу одного з корупційних кримінальних правопорушень, перелік яких наведено у примітці до ст. 45 КК.

Ознаки конфлікту інтересів у складі кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 364 КК:

- використання влади та службового становища всупереч інтересам служби (в об'єктивній стороні складу);
- мета одержання неправомірної вигоди (у суб'єктивній стороні складу).

Дисциплінарна відповідальність передбачена за:

- неповідомлення особою безпосереднього керівника про наявність у неї потенційного конфлікту інтересів;
- невжиття керівником заходів щодо врегулювання конфлікту інтересів у підлеглого;
- непередачу в управління корпоративних прав чи порушення особою строків такої передачі, неповідомлення чи порушення строку повідомлення Національного агентства про таку передачу в управління підприємств та корпоративних прав, ненадання до Національного агентства нотаріально завіреної копії договору про таку передачу.

Адміністративна відповідальність передбачена за:

Стаття 172-4. КУпАП **Порушення обмежень щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності**

Порушення особою встановлених законом обмежень щодо зайняття іншою оплачуваною діяльністю (крім викладацької, наукової та творчої діяльності, медичної та суддівської практики, інструкторської практики із спорту) або підприємницькою діяльністю - тягне за собою накладення штрафу від трьохсот до п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією отриманого доходу від підприємницької діяльності чи винагороди від роботи за сумісництвом.

Порушення особою встановлених законом обмежень щодо входження до складу правління, інших виконавчих чи контрольних органів, чи наглядової ради підприємства або організації, що має на меті одержання прибутку (крім випадків, коли особа здійснює функції з управління акціями (частками, паями), що належать державі чи територіальній громаді, та представляє інтереси держави чи територіальної громади в раді (спостережній раді), ревізійній комісії господарської організації), - тягне за собою накладення штрафу від трьохсот до п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією отриманого доходу від такої діяльності.

Дії, передбачені частиною першою або другою, вчинені особою, яку протягом року було піддано адміністративному стягненню за такі ж порушення, - тягнуть за собою накладення штрафу від п'ятисот до восьмисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією отриманого доходу чи винагороди та з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю строком на один рік.

Стаття 172-5. КУпАП **Порушення встановлених законом обмежень щодо одержання подарунків**

Порушення встановлених законом обмежень щодо одержання подарунків -

тягне за собою накладення штрафу від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією такого подарунка.

Та сама дія, вчинена особою, яку протягом року було піддано адміністративному стягненню за порушення, передбачене частиною першою цієї статті, -

тягне за собою накладення штрафу від двохсот до чотирьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією такого дарунка (пожертви) та з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю строком на один рік.

Стаття 172-7. КУпАП Порухення вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів

Неповідомлення особою у встановлених законом випадках та порядку про наявність у неї реального конфлікту інтересів -
тягне за собою накладення штрафу від ста до двохсот
неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Вчинення дій чи прийняття рішень в умовах реального
конфлікту інтересів -

тягнуть за собою накладення штрафу від двохсот до
чотирьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.
Дії, передбачені частиною першою або другою, вчинені особою,
яку протягом року було піддано адміністративному стягненню
за такі ж порушення, -

тягнуть за собою накладення штрафу від чотирьохсот до
восьмисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з
позбавленням права обіймати певні посади або займатися
певною діяльністю строком на один рік.

У разі невжиття заходів щодо протидії корупції настає відповідальність за корупційне правопорушення, передбачена ст. 172⁹ КУпАП, а саме:

Невжиття передбачених законом заходів посадовою чи службовою особою органу державної влади, посадовою особою місцевого самоврядування, юридичної особи, їх структурних підрозділів у разі виявлення корупційного правопорушення, тягне за собою накладення штрафу від ста двадцяти п'яти до двохсот п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Національне агентство з питань запобігання корупції здійснює контроль за дотриманням законодавства про конфлікт інтересів для попередження та запобігання виникненню конфлікту інтересів, а також його самостійного врегулювання суб'єктами конфлікту інтересів у такі основні способи:

- 1) проведення перевірок можливих фактів порушення вимог Закону “Про запобігання корупції” за власною ініціативою чи на підставі отриманого повідомлення, чи заяви фізичних та юридичних осіб про порушення вимог Закону;
- 2) здійснення моніторингу стану дотримання законодавства про конфлікт інтересів суб'єктами конфлікту інтересів.